

ชื่อหลักสูตร การปลูกผักสวนครัวตามวิถีชุมชน
จำนวน ๔ ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม (กลุ่มสนใจ)
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

ความเป็นมาของหลักสูตร

จากสภาวะสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยม และความฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งเฟ้อ จนทำให้คนไทยหลงเดินทางผิดไปตามกระแสนิยมจนกลายเป็นปัญหา โดยเฉพาะปัญหาหนี้สินที่ไม่มีวัน จบสิ้น อย่างไรก็ตามคนไทยยังมีทางออก ซึ่งการจะดำรงชีวิตให้อยู่รอดภายใต้สังคมในปัจจุบัน แนวทางหนึ่งที่ประชาชนไทยควรยึดถือคือการพึ่งตนเอง รู้จักความพอประมาณ และไม่ประมาท ตามแนวปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” เห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง รู้จักความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ คำนึงถึงหลักเหตุผลและการประมาณตนเอง พร้อมกับทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท โดยเฉพาะการใช้เงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในชีวิตต่อไป

การปลูกผักสวนครัว เป็นอีกแนวทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรที่ต้องการให้ผักสวนครัว สามารถนำผลผลิตมารับประทานได้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ผักกาดขาว พริกชี้ฟ้า พริกขี้หนู ผักคะน้า หัวหอม และตะไคร้ เป็นต้น โดยเฉพาะภาคการเกษตรที่ช่วยลดการใช้สารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการทำเกษตรอินทรีย์อีกด้วย

หลักการของหลักสูตร

เกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ประกอบอาชีพการทำสวนและทำนา เป็นอาชีพหลัก แต่เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ทั้งหมดใช้สำหรับการทำสวนและทำนา และประกอบกับพืชผักในปัจจุบันมีราคาแพงขึ้น

จากการได้ประชุมประชาคม เพื่อพิจารณาปัญหาและความต้องการของประชาชน ระดับหมู่บ้าน ประจำปี ๒๕๖๖ ประชาชนในพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้มีมติเห็นชอบในการจัดกิจกรรม (การปลูกผักสวนครัวตามวิถีชุมชน) การปลูกผักสวนครัว เพื่อใช้ในครัวเรือนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

จุดประสงค์

๑. เพื่อน้อมนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต
๒. เพื่อส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวตามวิถีชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไป

๑. ผู้ไม่มีอาชีพ
๒. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการปลูกผักสวนครัว ลดรายจ่ายในครัวเรือน

ระยะเวลา รวม ๔ ชั่วโมง

-ภาคทฤษฎี	จำนวน	๑	ชั่วโมง
-ภาคปฏิบัติ	จำนวน	๓	ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

คู่มือการปลูกผักสวนครัวตามวิถีชุมชน

การวัดและประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนจบหลักสูตร
๒. การประเมินผลงานระหว่างเรียนจากการปฏิบัติได้ผลงานที่มีคุณภาพสามารถสร้างรายได้และจบหลักสูตร

เงื่อนไขการจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๓. มีผลงานที่มีคุณภาพจึงจะได้รับวุฒิบัตร

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. ทะเบียนคุมวุฒิบัตร
๓. วุฒิบัตรออกโดยสถานศึกษา

การเทียบโอน

-

โครงสร้างหลักสูตรการปลูกผักสวนครัวตามวิถีชุมชน

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑.ช่องทางประกอบอาชีพการปลูกผักสวนครัวตามวิถีชุมชน	<p>- เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ</p> <p>๑. อธิบายการใช้อุปกรณ์ ในการปลูกผักสวนได้</p> <p>๒. บอกและอธิบายวิธีการปลูกผักสวนครัวในแปลงผักได้</p> <p>๓. บอกและอธิบายวิธีการดูแลรักษา การให้น้ำ การให้ปุ๋ย และการเก็บผลผลิตจากผักสวนครัวได้</p> <p>๔. บอกและอธิบายวิธีป้องกันศัตรูพืช ที่จะเกิดกับผักสวนครัวได้</p> <p>๕. อธิบายข้อดีของการปลูกผักสวนครัวในแปลงผักได้</p> <p>๖. อธิบายการบังคับให้ออกผลผลิตนอกฤดูฤดูกาลของการปลูกผักสวนครัวในแปลงได้</p>	<p>๑.๑ ความสำคัญของการประกอบอาชีพการปลูกผักสวนครัว</p> <p>๑.๒ ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการปลูกผักสวนครัว</p> <p>๑.๒.๑ พืช</p> <p>๑.๒.๒ ความต้องการของตลาด</p> <p>๑.๒.๓ การใช้แรงงาน</p> <p>๑.๒.๔ การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์</p> <p>๑.๒.๕ การเลือกทำเลที่ตั้ง</p> <p>๑.๒.๖ การบรรจุหีบห่อ</p> <p>๑.๒.๗ การขนส่ง</p> <p>๑.๒.๘ ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพตามศักยภาพ ๕ ด้าน ได้แก่ศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละพื้นที่ ศักยภาพของพื้นที่ตามลักษณะภูมิอากาศ ศักยภาพของภูมิประเทศ และทำเลที่ตั้งของแต่ละประเทศ ศักยภาพของศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตของแต่ละพื้นที่ และศักยภาพ ของทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่</p> <p>๑.๓ แหล่งเรียนรู้</p> <p>๑.๔ ทิศทางการประกอบอาชีพจำหน่ายพันธุ์พืช</p>	<p>๑. การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้สำหรับการปลูกผักสวนครัว</p> <p>๒. การเตรียมเมล็ดพันธุ์ผักสวนครัว</p> <p>๓. การเตรียมดินปลูกผักสวนครัว</p> <p>๔. การใส่วัสดุปลูกผักสวนครัว</p> <p>๕. วิธีการปลูกผักสวนครัวที่ถูกต้อง</p> <p>๖. ปลูกผักสวนครัวลงในแปลงผัก</p> <p>๗. วิธีการรดน้ำต้นไม้ในแปลงผัก</p>	๓๐	นาที่

ที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๒ . ทักษะการประกอบอาชีพการปลูกผักสวนครัวตามวิถีชุมชน	<p>๑. เพื่อทราบว่าการเตรียมดินปลูกเป็นอย่างไร</p> <p>๒. เพื่อให้ความรู้ในการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ผักสวนครัวเพื่อให้ความรู้ในการให้ปุ๋ยให้น้ำและการเก็บผลผลิตจากผักสวนครัว</p>	<p>- การเตรียมดินปลูก /การเลือกเมล็ดพันธุ์ผักสวนครัว</p> <p>เลือกหน้าดินที่มีอินทรีย์วัตถุเพียงพอ ผสมปุ๋ยหมักในอัตราส่วน ๒:๑ หรือใช้ดินร่วนผสมปุ๋ยหมักในอัตราส่วน ๓:๒ หรือดินร่วนผสมปุ๋ยคอกในอัตราส่วน ๓:๑ คลุกเคล้าให้เข้ากัน โดยให้ดินแน่นพอควร แล้วพูนดินเป็นรูปหลังเต่าสูง ๖-๘ นิ้วเลือกเมล็ดพันธุ์สำหรับปลูกผักสวนครัวลงในแปลง</p> <p>- การปลูกผักสวนครัว</p> <p>ขุดหลุมเล็กๆ ในแปลงผัก หลังจากนั้นนำเมล็ดพันธุ์ผักสวนครัวใส่ในหลุมที่ขุดไว้ หรือจะโรยบริเวณแปลงผักที่ขุดไว้ ใช้เศษหญ้าคลุมหน้าดินและรดน้ำให้ชุ่ม สัปดาห์แรกรดน้ำทุกวันๆละ ๑-๒ ครั้งให้ดินชุ่ม จึงรดน้ำวันเว้นวันหรือเมื่อดินแห้ง</p> <p>- ให้ปุ๋ยผักสวนครัว/ การเก็บผลผลิตจากผักสวนครัว</p> <p>เมื่อปลูกผักสวนครัว ได้ประมาณ ๑ เดือน ให้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตรเสมอ ๑๕-๑๕-๑๕ ลงในแปลงละ ๑ ช้อนแกงครึ่ง โดยหว่านรอบแปลงผักแล้วรดน้ำตาม (ทุก ๒๐ วัน) ผักสวนครัวที่เจริญเติบโตสามารถทำการเก็บผลผลิตได้</p> <p>๓. วิธีการให้น้ำ</p> <p>๑. วิธีการให้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพให้น้ำแก่พืชนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ แบบใหญ่ๆด้วยกัน คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การให้น้ำแบบ ฉีดฝอย (Sprinkler Irrigation) - การให้น้ำทาง ผิวดิน (Surface Irrigation) - การให้น้ำทาง ใต้ผิวดิน (Subsurface Irrigation) - การให้น้ำแบบ หยด (Drip or Trickle Irrigation) 	<p>๒ .๑ จัดให้ผู้เรียนศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับการปลูกผักสวนครัว</p> <p>๒.๒ อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <p>๒.๓ จัดผู้เรียนไปศึกษาดูงานในแหล่งเรียนรู้ชุมชน พร้อม จดบันทึก</p> <p>๒.๔ จัดทำแผนการฝึกทักษะการประกอบอาชีพการปลูก ผักสวนครัว</p> <p>๒.๕ ดำเนินการเรียนรู้และฝึกทักษะตามหลักสูตร</p> <p>๒.๖ จดบันทึกผลการเรียนรู้</p> <p>๒ .๗ ดำเนิน การวัดและ ประเมินผลตามที่หลักสูตร กำหนด</p> <p>๒.๘ ดำเนินการเรียนรู้และฝึกทักษะตามหลักสูตร</p>	-	๓ ชั่วโมง

ที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
<p>๓. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการปลูกผักสวนครัวตามวิถีชุมชน</p>	<p>๓.๑ สามารถบริหารจัดการการขยายพันธุ์พืชได้ - ควบคุมคุณภาพ - ลดต้นทุน - แผนการผลิต</p> <p>๓.๒ สามารถจัดการการตลาดในการปลูกผักสวนครัวได้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทำฐานข้อมูล - ประชาสัมพันธ์ - กระจายการผลิต - วางแผนการตลาด <p>๓.๓ สามารถจัดการความเสี่ยงได้</p> <p>๓.๔ สามารถวางแผนการดำเนินงานได้</p>	<p>๓.๑ การบริหารจัดการการขยายพันธุ์พืช</p> <p>๓.๑.๑ การจัดการเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการปลูกผักสวนครัว</p> <p>๓.๑.๒ การลดต้นทุนในการประกอบอาชีพการปลูกผักสวนครัว</p> <p>๓.๑.๓ การวางแผนการผลิต</p> <p>๓.๒ การจัดการการตลาดในการปลูกผักสวนครัว</p> <p>๓.๒.๑ การจัดทำฐานข้อมูลลูกค้า</p> <p>๓.๒.๒ การประชาสัมพันธ์</p> <p>๓.๒.๓ การกระจายการผลิต</p> <p>๓.๒.๔ การวางแผนการตลาด</p> <p>๓.๓ การจัดการความเสี่ยง</p> <p>๓.๓.๑ การวิเคราะห์ศักยภาพ และการจัดการความเสี่ยงกับผลการดำเนินงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) ประเภทของการปลูกผักสวนครัว ๒) ค่าใช้จ่ายในการปลูกผักสวนครัว ๓) ผลกำไรที่จากการปลูกผักสวนครัว ๔) คู่แข่งขัน <p>๓.๓.๒ การวางแผนการจัดการความเสี่ยง</p> <p>๓.๔ การวางแผนการดำเนินงานแบบตารางการปฏิบัติงาน (Gantt Chart)</p>	<p>๓.๑ การบริหารจัดการผลิตจัดให้ผู้เรียน</p> <p>๓.๑.๑ สํารวจและศึกษา แหล่งวัสดุ อุปกรณ์และการใช้ประโยชน์ของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และทุนต่าง ๆ</p> <p>๓.๑.๒ การกำหนดและการควบคุมคุณภาพผลผลิตที่ต้องการ</p> <p>๓.๑.๓ ศึกษาการลดต้นทุนการผลิต แต่คุณภาพคงเดิม</p> <p>๓.๑.๔ ศึกษา วิเคราะห์ ปัจจัยความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และมีแนวทางในการจัดการความเสี่ยง</p> <p>๓.๒ การบริหารจัดการตลาด จัดให้ผู้เรียน</p> <p>๓.๒.๑ ศึกษาข้อมูลการตลาด และวิเคราะห์ ความต้องการของตลาดใน ชุมชน ประเทศและโลก</p> <p>๓.๒.๒ กำหนดทิศทาง เป้าหมาย กลยุทธ์ และแผนการจัดการตลาด</p> <p>๓.๒.๓ ดำเนินการตามกระบวนการจัดการตลาด เช่น การคิดต้นทุนการผลิต การกำหนดราคาขาย การ ส่งเสริมการขาย การกระจาย สินค้า</p> <p>๓.๓ การจัดการความเสี่ยงจัดให้ผู้เรียนศึกษา</p> <p>๓.๓.๑ ให้ผู้เรียนศึกษา เอกสารเรื่องการจัดการความเสี่ยง</p> <p>๓.๓.๒ ฝึกการวิเคราะห์ การจัดการความเสี่ยง พร้อมการวางแผนการจัดการความเสี่ยง</p> <p>๓.๔ การวางแผนการดำเนินงาน</p>	๓๐ นาที	
รวม				๑	๓

